

NÁMĚTY A DOPORUČENÍ PRO VÝZKUMNOU ČINNOST ÚSS UO BRNO

Doc. PhDr. Jan Eichler, CSc.

Anotace:

ÚSS UO Brno od svého založení do roku 2006 bezesporu odvedl velký kus práce. Vedle rozsáhlé výukové a konferenční činnosti vydal mnoho zajímavých publikací, z nichž některé mají vysokou hodnotu a dlouhodobou platnost. Určitě tedy je na co navazovat. Z toho vychází i tento příspěvek do diskuse. Je rozdělen do tří částí : v první se zabývá dosavadní činností ÚSS, ve druhé nastiňuje náměty pro další činnost ústavu a v závěrečné, třetí části přináší souhrnná doporučení.

Dosavadní činnost ÚSS

ÚSS UO Brno se doposud profiloval na několika polích vědecko – výzkumné činnosti, jimiž jsou zejména bezpečnostní studia, mírová studia, válečná studia a strategická studia.

a) na poli bezpečnostních studií

ÚSS UOB velmi dobře pokrýval zejména oblast bezpečnostních studií (BS), což je jedna z disciplín teorie mezinárodních vztahů. To je jen dobře, protože v dnešní době se žádná armáda světa a především žádná vojenská vědecká, výzkumná a vzdělávací instituce neobejdou bez poznatků z oboru BS. Ve velkém rozsahu z nich musejí vycházet i dokumenty doktrinální povahy.

Ale při všech kladech se i v této oblasti potvrzuje platnost přísloví, že není růže bez trní. Po skončení studené války se totiž BS stále více soustřeďují na nevojenské rozměry bezpečnosti, a tak jejich využití pro obranu státu má své limity. Proto všechny doktrinální dokumenty na poznatky z oboru BS navazují svou vlastní "přidanou hodnotou" - ukazují, co z toho vyplývá pro vojenství, pro obranu zemí a pro přípravu ozbrojených sil. Proto je nezbytné se podrobně zabývat vojenskou dimenzí bezpečnosti v dnešním světě a nepřetržitě analyzovat hrozby vojenského charakteru.

Důležitou úlohu při rozhodování o dalším zaměření výzkumné činnosti ÚSS UOB hraje i to, že v oblasti BS je velký převis nabídky nad poptávkou. Touto problematikou se jenom v ČR zabývá celá řada výzkumných ústavů a vysokých škol. Pokud by ÚSS zůstal pouze v této rovině, podstupoval by riziko ztráty své výlučnosti.

b) na poli mírových studií

ÚSS svojí dosavadní činností výrazně zasahoval rovněž do oblasti mírových studií (Peace Studies), která se zabývá problematikou míru, který je nejčastěji definován jako nepřítomnost války. I v dalším období bude potřebné se zabývat analýzami charakteru míru, ale také poznatky z oboru mírových studií mají z hlediska obrany státu své limity. Jsou nenahraditelné při analýze výchozího stavu, ale samy o sobě nepostačují.

c) v oblasti válečných studií (War studies - WS)

Ve srovnání s dosavadní činností má ÚSS právě na tomto poli značné rezervy a nové výzvy pro budoucnost. I dnes přitom platí, že válka je nejčastěji definována jako přímé, somativní násilí mezi státy. Mnohokrát v dějinách válka znamenala nekratší cestu a neúčinnější

nější způsob k prosazení cílů států. Základní příčinou válek je věčná konfliktnost, neustálé střetání zájmů v mezinárodní a stále častěji také ve vnitřní politice států. Proto téměř všechny státy světa nepřetržitě zlepšují schopnosti k tomu, aby ozbrojeným konfliktům či válkám dokázaly zabránit (v tomto směru hraje velkou úlohu diplomacie, zejména pak uzavírání aliancí), nebo aby v nich obstály v případě, že už je nelze odvrátit (pak už narůstá význam vojenské síly a schopnosti ji co nejučinněji použít).

Po skončení studené války se ukazuje, že v té části světa, které Fukuyama říká posthistorická, se válka stala překonaným jevem. Vojenská technologie už je tak silná a ničivá, že již není možné použít ji ve válce. Platí to zejména o jaderných zbraních a také o konvenčních zbraních s vysokou přesností zásahu a s velkou ničivou silou. Vojenské nástroje se již k prosazování zájmů a k řešení jejich případných střetů nepoužívají. Mimo tuto oblast však války nadále probíhají, přičemž do nejrozsáhlejších z nich jsou zapojeny i státy NATO, zejména pak USA.

Po roce 1990 ve světě proběhla řada válek vedených kvůli konkrétním materiálním zájmům. Byly to zejména *války vedené kvůli hranicím* (např. izraelsko – palestinský konflikt), dále pak *války s politickými cíly* (svržení režimu Tálibánu v Afghánistánu v roce 2001 a zejména pak svržení Saddámovy režimu v roce 2003), *války z ekonomických důvodů* (během války v Perském zálivu po skončení studené války, při nichž šlo mimo jiné také o kontrolu ropných zdrojů a cen této suroviny na světových trzích). Výrazný ekonomický rozměr mají také války, jež propukají kvůli kontrole obchodu s drogami.

Dále v dnešním světě probíhají i války vedené kvůli méně konkrétním materiálním zájmům. Jsou to zejména *etnické konflikty*. (Tragickým příkladem byly války, které v 90. letech provázely rozpad Jugoslávie. K válkám může vést i snaha etnických skupin o vytvoření svého vlastního státu. Vlivnými činiteli takových konfliktů se často stávají mocnosti druhého, nebo dokonce třetího řádu, které vyjadřují podporu spřízněným etnickým skupinám).

Dále probíhají *náboženské konflikty*, protože náboženské přesvědčení patří k nejhlubším a také nejčastějším příčinám válek. Je totiž spojeno s často až bezmeznou vírou v určité ideály a hodnoty, s nesmířlivostí k jiným přesvědčením a především pak s odhodláním položit za vlastní víru i život. Nejkonfliktnějším náboženstvím dnešního světa je islám – jeho stoupenci bojují v několika ozbrojených konfliktech či válkách, jsou ve střetu s jinými náboženstvími ve třech světadílech (Súdán a Alžírsko v Africe, indicko – pákistánský konflikt a Indonésie v Asii, protiruský boj v Čečně). S největším nasazením bojují tam, kde odmítají vnucování západních hodnot – doslova poutním místem všech militantních vyznavačů islámu se proto staly Afghánistán a zejména pak Irák.

Studium válek podle nasazení ozbrojených sil

Dalším důležitým námětem WS by mělo být studium válek podle nasazení ozbrojených sil. I dnes platí, že nejvyšším stupněm je tzv. *hegemonická válka*, ve které jde o kontrolu světového uspořádání. Na relativně nižším stupni stojí *totální válka*, ve které jde o to, dobýt a obsadit území nepřitele. *Omezená válka* se vyznačuje tím, že probíhá jen v nějakém regionu a nejsou v ní nasazeny nejmodernější a nejničivější zbraně, jimiž lidstvo disponuje. Příkladem z poslední doby jsou první válka v Iráku (Operace Pouštní bouře), letecké údery na Jugoslávii (Operace Spojená síla 1999), údery na Afghánistán (Operace Trvalá svoboda 2001) či druhá válka v Iráku (Operace Irácká svoboda 2003).

Vzájemné doplňování mezi civilními a vojenskými odborníky

War studies jsou polem, na kterém se překrývají a navzájem doplňují jak civilní, tak vojenské přístupy. To přímo volá po vzájemné spolupráci. V ní by odborníci z oblasti vojenského výzkumu měli pravidelně studovat závěry civilních historiků, politologů a sociologů, kteří upozorňují na oblasti, ve kterých se hromadí potenciál napětí a na základě

toho varují, kde by mohly vypuknout ozbrojené konflikty. Platí to především o konfliktech etnického, náboženského či politického charakteru – tam všude budou znalosti civilních specialistů na vyšším stupni než u vojáků. U válek s politickými cíly, především pak u těch, jejichž cestou se uplatňuje tzv. Regime change policy, budou rozhodnutí o případné účasti či neúčasti AČR padat na nejvyšší politické úrovni. Nejvyšším činitelům AČR nezbude než se snažit plnit politická rozhodnutí takovým způsobem, při němž bude co nejméně obětí.

Celkově by však vojenští odborníci měli pokrývat větší část pole válečných studií než civilní odborníci. Především z toho důvodu, že celá tato oblast je postavena na vyhodnocování zkušeností. Specialisté v oblasti vojenství by se měli zabývat především důkladným rozbořením strategické kultury jednotlivých krizových oblastí dnešního světa, měli by mít co nejdokonalejší přehled o tom, jaká tam je výzbroj a především by měli být schopni předpovídat možný rozsah a průběh ozbrojeného konfliktu a navrhnout možnosti jejich řešení. Zvláště velkou pozornost by měli věnovat těm zemím a oblastem, které mají ve zvyku vést asymetrickou válku proti každému, koho považují za okupanta. Z toho by pak měli vyvozovat úkoly pro zaměření výcviku a bojové přípravy jednotek vysílaných do takovýchto oblastí.

d) na poli strategických studií (Strategic studies - SS)

Také v této oblasti, jež je definována jako „umění rozčlenit vojenské prostředky a využívat je k dosahování politických cílů“ (Liddell Hart - přední a dodnes velmi často citovaný britský vojenský teoretik) nebo jako „umění spojovat síly v zájmu úspěšného naplňování cílů stanovených na politické úrovni.“ (André Beuaffre, významný teoretik v oblasti strategie z Francie) má ÚSS pro nejbližší budoucnost rozsáhlé pole působnosti.

Jednoznačně přitom platí, že strategická studia jsou ve všech zemích doménou vojáků, kteří mají zkušenosti z velitelské a bojové činnosti. Navíc právě oni mají nejlépe vyvinutou schopnost vyhodnocovat války a vyvozovat z nich poučení pro budoucnost, zejména pak pro výstavbu ozbrojených sil a pro jejich bojovou přípravu. Ve všech zemích světa a zejména pak v zemích NATO je to oblast vojenské exkluzivity, kterou si každá armáda světa důrazně střeží.

Z výše uváděných skutečností vyplývá, že ÚSS by si tedy měl rovněž střežit pole své výlučnosti v oblasti vědecké a výzkumné činnosti ve vojenství.

Pro výzkum a další kultivaci oboru SS mají velký význam následující skutečnosti:

- v rámci NATO bude nadále dominovat strategická kultura USA, která se vyznačuje důrazem na totální válku vedoucí k naprostému zničení nepřítele. Operace v letech 1991, 1999, 2001 a 2003 potvrdily orientaci na útočnou strategii, především pak na zničení protivníka v rozhodujících bitvách, jež nemají dlouhého trvání. V takových operacích dominují vzdušné síly USA, jejich partnery mohou být nanejvýš britská a částečně francouzská armáda,
- armády typu AČR v takových operacích nemohou plnit hlavní úkoly, ale musí počítat, že na bojišti často budou i po oficiálním ukončení takovýchto operací. Tzn. v době, kdy může narůstat aktivita gerilových jednotek a teroristických organizací. Právě v té době jsou nemalá rizika ztrát na životech vojáků,
- ÚSS by se tedy měl zabývat systematickým studiem poznatků a vyhodnocováním zkušeností ze střetů s jednotkami, které uplatňují metody a formy asymetrické války. Jde zejména o nástrahy, léčky, rychlé přepady vypočítané na zákeřné zabíjení vojáků.

Konkrétní náměty pro činnost ÚSS na poli strategických studií

V návaznosti na předcházející text se tato část článku zaměří především na úroveň strategických rozhodnutí, na jednotlivé typy strategií a jejich význam pro dnešek, na dopad RMA a podrobněji se zastaví zejména u rozvíjení strategické kultury.

- *Úroveň strategických rozhodnutí.* Na nejvyšší státní úrovni se rozhoduje o tzv. *globální strategii*, která má např. v USA název *Grand Strategy* nebo *National Strategy*. V této rovině se hlavní pozornost soustřeďuje na rozbor bezpečnostních hrozeb, kterým je daný stát vystaven, a na hledání nejúčinnějších opatření, jak tyto hrozby eliminovat. Dále se posuzují hlavní příčiny, charakteristické rysy a výsledky ukončených i probíhajících ozbrojených konfliktů, jejich teritoriální rozmístění, nasazení ozbrojených sil a bojové techniky, formy vedení ozbrojeného zápasu, bezpečnostní dilemata, která z nich vyplývají a na možné příčiny budoucích konfliktů a jejich pravděpodobnou podobu,

- *Útočná strategie.* Jejím cílem je *vnutit protivníkovi či nepříteli svoji vlastní vůli*. Jejím výsledkem bývá více či méně výrazná změna mezinárodního uspořádání. Její nejvyhraněnější podobou je strategie zničení protivníka/ nepřítele, která usiluje o naprostou podřízenost protivníka, o jeho bezpodmínečnou kapitulaci. Jde o naprosté vítězství a o úplné zničení nepřátelských sil. Naprosté vítězství se neomezuje pouze na vojenství, ale zasahuje také do oblasti politické, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a dalších.

Prvním způsobem dosahování cílů útočné strategie může být *vyhledávání rozhodující bitvy*. Je vedeno snahou co nejrychleji dosáhnout naplnění vlastních strategických cílů. Jejím cílem je rozhodnout v jedné jediné bitvě a v ní takřkajíc na hlavu porazit nepřátelská vojska. Pokud proti sobě stojí více či méně vyrovnaní protivníci, je tato strategie spojena se značnými riziky. *Strategie opotřebování* se naopak zaměřuje na postupné vyčerpávání ekonomických, vojenských, psychologických a morálních sil protivníka. Ve velkém rozsahu se uplatňovala během 1. světové války, kdy se ale také ukázalo, že může mít zničující důsledky pro obě strany. Velmi často a s nemalými úspěchy ji uplatňují gerilové jednotky v bojích proti okupačním vojskům. Tato strategie se znamenitě hodí pro boj slabšího proti silnějšímu. Z minulosti lze připomenout vietnamskou válku, protisovětský odboj v Afghánistánu, ze současnosti pak zejména akce vzbouřenců proti americké armádě po operaci Irácká svoboda v r. 2003, která napovídá, že do takové krajně nepřijemné situace se může dostat kterákoliv spojenecká armáda,

- *Obranná strategie:* Jejím hlavním smyslem je odradit protivníka od toho, aby zahájil ofenzívu nebo aby v ní pokračoval. Prvním způsobem, jak toho dosáhnout, je vytvoření účinného odporu, pod jehož vlivem protivník pochopí, že nemá naději, aby svoji vnutil prostřednictvím vojenské síly. Druhým způsobem je odstrašování, které dává protivníkovi najevo, že útok či agrese by mu nakonec přinesly větší ztráty než zisky. Oba způsoby obranné strategie mají za cíl zabránit protivníkovi v tom, aby se uchýlil k použití síly,

- *Přímá strategie* je zaměřena na přímý, frontální souboj. Spočívá především na využívání vojenských sil a nástrojů vedení ozbrojeného zápasu, zatímco ostatní (psychologické a další) hrají pouze doplňující úlohu. Může se uplatňovat jak v útočné, tak v obranné činnosti a jejím cílem je dosáhnout co nejrychlejšího rozhodnutí. Tato strategie byla typická pro napoleonské války, pro 1. světovou i pro 2. světovou válku,

- *Nepřímá strategie:* usiluje o dosažení vítězství bez čelního souboje. Zjednodušeně je hodnocena jako boj, ve kterém „nejde o to chytit býka za roky.“ Boj se vede tam, kde jej protivník nejméně očekává, tedy tam, kde má nejméně sil. Tato strategie nutí protivníka, aby co nejvíce rozptýlil své síly, narušuje jeho systém velení, podlamuje morálku jeho vojsk i obyvatelstva. Je tedy pravým opakem přímé strategie v napoleonském pojetí, která vyhledávala rozhodující čelní bitvy. Nepřímou strategií uplatňují zejména gerilové jednotky v boji proti okupantům nebo teroristům v jejich nesmyslném boji proti komukoli. Dnes ztrpčuje život americkým vojákům v Iráku, kteří tam prohrávají už jen tím, že nedokáží svého nepřítele porazit v jedné rozhodující bitvě. A naopak, vzbouřenci v Iráku vyhrávají už jen díky tomu, že nejsou poraženi.

- *Strategie podle druhů ozbrojených sil.* Podle prostředí, kterému je určena, se strategie dělí na leteckou, námořní a pozemní, nebo strategie strategických jaderných sil. Cílem letecké

strategie je dosažení vzdušné převahy, námořní strategie usiluje o ovládnutí a kontrolu námořních cest, hlavním smyslem pozemní strategie je dobýt nebo ubránit území. Strategie jaderných sil zvažuje jaderné údery, ale je založena především na teoriích a spekulacích.

- *Zaměření vojenské strategie na počátku 21. století.* Stejně jako v minulosti se hlavní pozornost zaměřuje především na výzkum zásad vedení ozbrojeného zápasu (principles of war) a na studium jejich hlavních forem a podob. Největší pozornost se zaměřuje do tří základních úrovní:

- Strategická úroveň: v prvé řadě jde o způsoby vedení ozbrojeného zápasu a o předpoklady dosahování vítězství v konfliktech dnešního světa, o cíle těchto konfliktů a o způsoby jejich dosahování. Dále se nelze obejít bez důkladného studia zkušeností a poučení ze čtyř tzv. velkých válek postkonfrontačního období (Pouštní bouře 1991, Spojená síla 1999, Trvalá svoboda 2001, Irácká svoboda 2003), ale také z menších ozbrojených konfliktů.

- Úroveň operačního umění

I při vědomí, že každá válka je jiná a žádná se neopakuje v naprosto stejné podobě se výzkum zaměřuje především na jednotlivé etapy či kampaně válek současného světa, jimiž jsou zejména :

- vzdušná příprava, její význam, využívané nástroje a způsoby provedení,
- pozemní ofenzíva a v jejím rámci zejména :
- formy nasazení ozbrojených sil,
- hlavní rysy uskutečňovaných manévrů,
- způsoby dosahování překvapení v bojové činnosti,
- využívání tzv. proxies (UČK v rámci operace Spojená síla 1999, Severní aliance v rámci operace Trvalá svoboda 2001).

- *Úroveň taktická*

Velmi aktuálním námětem současného světa je odlišení mezi třemi hlavními podobami soudobých ozbrojených konfliktů, jimiž jsou :

- klasické, více či méně symetrické války, jejich nástroje a způsoby vedení ozbrojeného zápasu,
- teroristické akce, jejich politická motivace, používané nástroje a zvyšování smrtonosnosti (lethality), která je vůbec hlavní charakteristikou současného terorismu,
- asymetrické války, jejich nástroje a metody, a také jejich vzájemné doplňování s akcemi teroristických skupin.

- *Vliv Revolution in Military Affairs*

Stranou zájmu strategického myšlení na počátku 21. století nezůstává ani RMA. Není zkoumána čistě technokraticky, ale naopak jako výsledek těsného vzájemného propojení mezi politikou, bezpečnostní politikou a využíváním nových vědeckých poznatků pro formy vedení ozbrojeného zápasu. Výsledkem takového propojení je :

- nové uspořádání ozbrojených sil, nové způsoby jejich řízení a nové metody jejich bojové přípravy,
- nové postupy při dosahování cílů ozbrojeného zápasu,
- dosažení celkové vojenské převahy (full spectrum dominance),
- dosažení drtivé převahy v oblasti informací,
- nadvláda ve všech formách bojové činnosti, zejména pak v manévrování,
- dosažení schopnosti zasazovat vysoce přesné údery, a to zejména ze vzduchu,
- výrazná převaha v logistice,
- nejvyšší možné zajišťování ochrany vlastních vojsk.

- Strategická kultura

Od stanovování strategických cílů, způsobů jejich naplňování, uplatňovaných metod a úlohy jednotlivých druhů ozbrojených sil se odvíjí strategická kultura jednotlivých národů. Je definována jako souhrn zavedených myšlenkových postupů a konkrétních opatření při používání ozbrojených sil k dosahování politických cílů.

Strategická kultura USA jakožto ekonomicky, politicky a zejména vojensky nejsilnějšího státu současného světa se vyznačuje důrazem na totální válku, na jejímž konci musí být bezpodmínečná kapitulace nepřítele. Ten je ještě před zahájením bojové činnosti ztotožňován se zlem, aby válka měla co největší podporu amerického obyvatelstva. Vždy se usiluje se o to, aby válka byla co nejrychlejší a aby v co nejkratší možné době přinesla rozhodující výsledek. Russel Weigley uvádí (Weigley, Russell: *The American Way of War : a History of US Military Strategy and Policy*) že nejdůležitějším rysem americké strategické kultury je soustředění obrovské palebné síly v zájmu naprostého zničení protivníka. USA přitom vždy využívají svůj technologický náskok a bohatství, které jim umožňuje budovat a trvale udržovat nejsilnější a nejmodernější armádu světa.

Americká strategická kultura tedy spočívá na důsledném uplatňování zásad útočné strategie zaměřené na zničení protivníka v rozhodujících bitvách, které nemají mít dlouhého trvání. Vůbec neuplatňuje prvky nepřímé strategie nebo opotřebování nepřítele ve vleklých bojích.

Pravý opak americké strategické kultury uplatňují gerilové jednotky a teroristické organizace. Geriloví velitelé si jsou dobře vědomi poměru sil, a tak se vyhýbají přímým bojům, uplatňují nejrůznější nástrahy, léčky a klamné manévry s cílem co nejvíce vyčerpávat a opotřebovávat mnohem silnějšího protivníka. Se zvláště velkým nasazením útočí na jeho morálku a psychologii. Ve 20. století zaznamenala strategická kultura gerilové války velký rozmach zejména v asijských zemích (Mao Ce Tung v Číně, Ho Či Min ve Vietnamu), na přelomu 20. a 21. století pak v islámském světě (Afghánistán a Irák).

Nejzvrácenější strategickou kulturu uplatňují teroristické organizace - až na zanedbatelné výjimky se vyhýbají úderům na ozbrojené síly (výpady proti jednotkám, které nemají statut okupačních vojsk a v dané chvíli neplní žádné bojové úkoly – např. jednotky OSN, jednotky chemické obrany, rozvinuté vojenské nemocnice) a zaměřují se na slepé zabíjení bezbranného civilního obyvatelstva.

Ve 20. století dominovaly střety států a koalic vyznávajících srovnatelné zásady vedení bojové činnosti : šlo o přímé, útočné strategie vedené s cílem co nejvíce oslabit protivníka. Počátek 21. století se nese ve znamení střetu zcela rozdílných strategických kultur. Na jedné straně se prosazují relativně krátké operace se zcela jasným výsledkem, který potvrzuje stále výraznější náskok bohatých zemí, zejména pak USA. Na druhé straně ale nedlouho po ukončení těchto válek následují asymetrické války a teroristické údery. Ukazuje se, že samotná vojenská převaha nestačí. Pro vyřešení hlavních globálních rozporů je nutné hledat především účinnou politickou strategii.

Souhrnná doporučení pro výzkumnou činnost na ÚSS UO Brno :

Výzkum v oblasti bezpečnosti a obrany by se v nejbližších letech měl zaměřit do několika hlavních oblastí. V některých z nich se mohou navzájem doplňovat civilní a vojenští odborníci, jiné by měly zůstat výlučnou doménou vojenských odborníků.

Oblasti spolupráce civilních a vojenských odborníků :*a) hodnocení bezpečnostních hrozeb :*

- systematické studium bezpečnostních hrozeb podle jednotlivých sektorů (politická, ekonomická, ekologická, sociální, kulturní, vojenská) a s důrazem na jejich vzájemné prolínání a doplňování,
- aktivní členství v NATO a EU a jeho přínos pro eliminaci či minimalizaci bezpečnostních hrozeb,
- význam činnosti OBSE při prevenci ozbrojených konfliktů, krizovém managementu a při obnově po skončení konfliktů,
- nezbytná opatření vnitrostátního charakteru, a to od úrovně BRS až případně po úroveň hejtmanů a starostů.

b) predikce možných ozbrojených konfliktů

Bezpečnostní výzkum se nemůže obejít bez důkladného studia válek, které ve světě probíhají a bez úvah o válkách, ke kterým by mohlo dojít. Výzkumná práce by se v tomto směru měla zaměřovat především na následující náměty :

- hlavní příčiny, charakteristické rysy a výsledky ukončených i probíhajících ozbrojených konfliktů,
- teritoriální rozmístění těchto konfliktů,
- nasazení ozbrojených sil a bojové techniky,
- možné příčiny budoucích konfliktů a jejich pravděpodobná podoba.

c) analýza bezpečnostní spolupráce ČR v rámci NATO, EU a OBSE

Velkou pozornost bude třeba věnovat úloze ČR v obou těchto mezinárodních bezpečnostních společenstvích. Mohlo nebo mělo by jít zejména o následující otázky:

- studium bezpečnostní strategie těchto institucí, jejich vzájemné srovnání, zejména se zaměřením na oblasti, ve kterých se :
 - vzájemně doplňují nebo
 - ve kterých jsou naopak rozdíly, a to především v přístupu k hrozbě terorismu jakožto nejnaléhavější bezpečnostní hrozbě současného světa,
- posuzování dilemat, která vyplývají z rozdílů mezi preemptivní a preventivní strategií boje proti terorismu,
- studium možností a oblastí, ve kterých může ČR hrát v rámci NATO a EU aktivní úlohu,
- možnosti a limity účasti ČR na akcích NATO nebo případně EU mimo smluvně vymezenou oblast,
- působení AČR v rámci NATO a EU a jeho dopad na vojenskou doktrínu ČR a na přípravu ozbrojených sil,
- možnosti aktivního působení ČR v oblasti prevence konfliktů a při obnově po jejich skončení.

d) ekonomické zajištění obrany státu

Jedná se oblast, kterou dlouhodobě a systematicky sleduje a vyhodnocuje Prof. PhDr. Krč, CSc., který jasně vydefinoval předmět "**ekonomika obrany**" jako posuzování národního hospodářství z hlediska obranných potřeb státu. V jeho pojetí je ekonomika obrany vědeckou disciplínou, která hledá ekonomické zákonitosti, jež mají vliv na národní bezpečnost. To znamená, že posuzuje národní hospodářství z hlediska obranných potřeb státu.

Oblasti výlučné specializace vojenských odborníků :

- vyhodnocování hrozeb vojenského charakteru, posuzování jejich původců, naléhavosti a závažnosti,
- **formy vedení ozbrojeného zápasu**, což konkrétně znamená :
 - operace typu Regime change policy (Irák 2003),
 - úderů proti nepřátelským proliferátorům,
 - vedení ozbrojeného boje s jednotkami vzbouřenců (insurgency)
- **bezpečnostní dilemata**, která z ozbrojených konfliktů vyplývají pro NATO a EU,
- **dlouhodobé studium konfliktů dnešního světa** v jednotlivých kategoriích, jimiž jsou :
 - tzv. velké regionální konflikty (major regional conflicts –MRC), jimiž byly zejména operace Pouštní bouře 1991, Spojená síla 1999, Trvalá svoboda 2001 a Irácká svoboda 2003,
 - konflikty nízké intenzity (low intensity conflicts – LIC),
 - vojenské operace jiné než válka (military operations other than war – MOOTW).
- u všech těchto typů konfliktů je třeba dlouhodobě sledovat hlavní vývojové trendy a charakteristické rysy a ukazovat na všechny souvislosti, nároky a důsledky případného nasazení AČR.

Syntéza poznatků z jednotlivých oborů

Z dosud napsaného tedy vyplývá, že vědecká a výzkumná činnost v oblasti obrany státu na poč. 21. století by se v největším rozsahu měla uplatňovat ve dvou nosných oborech : strategická studia a válečná studia. Oba názvy jsou ale na počátku 21. století poněkud nevhodné, především proto, že připomínají neblaze proslulou dobu studené války. Jak ale souhrnně nazvat obor, ve kterém se bude zkoumat? Kde hledat jeho základní společný jmenovatel?

Jakým úskalím se vyhnout?

Značným rizikem by bylo, kdyby se ÚSS UOB i nadále dominantně profiloval v oboru, jehož název by se omezoval pouze na pojem "bezpečnost" (bezpečnostní studia, bezpečnostní systémy, bezpečnostní věda apod.) Zejména u pojmu „bezpečnostní věda“ by vznikal problém v oblasti kompatibility se zeměmi NATO : žádná z nich zatím nezavedla pojem „security science.“ Pokud tak UO Brno učiní, podstupuje riziko, že by se stala jednou z řady českých institucí, mohla ba ztratit svoji výlučnost, musela by se prosazovat v konkurenci jiných vysokých škol v této zemi.

ÚSS UOB by si měl za každou cenu uhájit svoji výlučnost. To se mu podaří pouze v tom případě, když zachová obor, kterým se nezabývá žádná z vysokých škol v ČR. Obor výlučnosti UO Brno by měl být v každém případě cíleně zaměřen na vojenství dnešního světa. Měl by to být obor, ve kterém se budou habilitovat budoucí docenti a poté i profesori. V takovém oboru by samozřejmě převládali vojáci, ale stejně tak by se v něm mohli habilitovat i civilní specialisté. V návaznosti na již vzpomínané Krčovo zavedené vymezení ekonomiky obrany státu bychom smysl činnosti ÚSS UOB mohli vymezit jako podrobné sledování vojenských procesů v dnešním světě, při němž se hledají a formulují vojenské zákonitosti, jež mají zásadní vliv na národní bezpečnost. Hlavní pozornost by se tedy zaměřila na posuzování politické, ekonomické, ale především vojenské připravenosti k obraně státu a na zkoumání vojenských procesů nezbytných pro zajištění obrany státu a jeho vojsk v případě bojových činností.